

Utvalg:	Forskningsutvalget	
FU-sak:	13/20	
Møtedato:	6.05.20	

UiB og Kina

Innledning

I møte 12 april 2018 vedtok universitetsstyret en handlingsplan for økt samarbeid med kinesiske institusjoner, for å styrke UiB på forskning, undervisning, innovasjon og formidling av høy kvalitet. Målet er at UiB skal være 1) ledende i Norge på forskningssamarbeid med Kina, 2) ha et ledende utdannings- og utvekslingstilbud med Kina, 3) være en ettertraktet kompetanseinstitusjon på Kina og 4) bidra til kunnskapsbasert samfunnsutvikling, god formidling og dialog om Kina.

Det fremgår av planen at den bli vurdert og oppdatert årlig i Forskningsutvalget og Utdanningsutvalget.

I brev fra Forsknings- og innovasjonsavdelingen av 7. desember 2019, ble det bedt om en kort tilbakemelding fra faglige- og administrative enheter som er, direkte eller indirekte, involvert i arbeidet med oppfyllelsen av mål og delmål i handlingsplanen. Dette gjaldt særlige følgende forhold:

- status for enhetens aktiviteter knyttet til samarbeid med Kina
- nye initiativ vedr. samarbeid med Kina siden 2018
- utvidelse av eksisterende (pre- 2018) samarbeid og/eller store initiativ
- egne planer for satsinger i den resterende perioden av handlingsplanen (2020-2022)
- summarisk vurdering av planens virkeområde og effekt.

Forskningsutvalget blir i denne saken orientert om status for samarbeidet med Kina samt om endringer og justeringer som kan være aktuelle i tilknytning til UiBs Handlingsplan UiB og Kina.

Status for samarbeidet med Kina

Stor bredde

UiB har utviklet stor bredde i partnerskap med kinesiske institusjoner i perioden siden handlingsplanen ble vedtatt, og samarbeidet omfatter publiseringsaktivitet, der enkelte fakultet (HF, PSYK) har en økning i antall sampublikasjoner, en markert økning av nye samarbeidsavtaler om forskning med viktige toppuniversiteter i Kina og flere nye utvekslingsavtaler for studenter. For å sikre en god og tettere faglig forankring i det videre arbeidet vil Kinasamarbeidet være jevnlig tema i både Utdanningsutvalget og i Forskningsutvalget. I arbeidet med å gi en status til styret om samarbeid med FoU-institusjoner i Kina har samtlige fakulteter bidratt og sendt skriftlige innspill om forventinger og behov i det videre arbeidet med handlingsplanen for Kina. Disse innspillene er innarbeidet i saksfremstillingen. Fakultetene har ulikt engasjement og aktiviteter knyttet til Kina og flere fakultet har pekt på behovet for flere dedikerte ressurser, bedre koordinering og langsiktig forutsigbarhet i UiB sin satsing på Kina.

Forskning

Fakultetene har god faglig bredde i samarbeidet med Kina og de ser aktivitet i form av bl.a. eksterntfinansierte prosjekt, sampublikasjoner, gjesteopphold, og nye samarbeidsinitiativ/MoUer. Det blir imidlertid påpekt at det tar lang tid å bygge opp samarbeid om forskning.

UiB har lyktes med å stimulere til eksterntfinansiering av forskningsprosjekter med kinesiske partnere ved å avsette egne såkornsmidler, slik det er nedfelt i planen. Høsten 2019 ble det tildelt nærmere NOK 600 000,- til nye prosjekter. I løpet av våren/sommeren 2020 blir det opprettet professor II-stillinger som skal styrke samarbeid med kinesiske institusjoner.

UiB har lyktes særlig godt med å etablere samarbeid innenfor marine fag, som er et av UiBs hovedsatsingsområder.

Sars Fang

Sars-Fang Senteret er et nytt institutt ved Ocean University of China, i Qingdao. Senteret er et resultat av en samarbeidsavtale med UiB, der UiB vil bidra både vitenskapelig og finansielt i etableringsfasen til senteret. Senteret driver ledende forskning innen evolusjon- og utviklingsbiologi og vil fokusere på prosessene i det marine livet og ved hjelp av avansert molekylær- og cellebiologi, på linje med Sarssenteret i Bergen.

Marine universitetskonsortium

UiB har ledet etableringen av et Norsk Marin Universitetskonsortium og sekretariatet er lagt til UiB. UiB har inngått et Memorandum of Understanding med Ocean University of China om å gå sammen om å etablere et lignende konsortium i Kina med sikte på styrking av samarbeid om utveksling på en rekke sentrale marine forskningsfelt.

Tre-polsamarbeidet

Forskningsinteressene i dette samarbeidet er knyttet til klimaendringer, økosystemets respons og samfunnsmessige endringer i klodens tre pol-regioner, Nordpolen, Sørpolen og Tibet-plataet, for å utvikle en forståelse av regional og globale endring som og legge grunnlaget for bærekraft og utvikling. Samarbeidet har et potensial for å involvere flere partnere både på norsk og kinesiske side. En felles workshop ble avholdt i Bergen i oktober 2019. Tre-pol samarbeidet har blant sine mål å etablere et forskningssenter i Bergen med en avdeling ved the Institute of Tibetan Plateau Research i Beijing ved Det kinesiske vitenskapsakademi. Sentralt i samarbeidet er institutt for geofysikk ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet.

Administrativ kompetanse

Det er etablert en forskningsadministrativ ressurs med kompetanse på Kina, som fikk styrket sin ekspertise gjennom et utvekslingsopphold ved Fudan-universitetet høsten 2020, Det er iverksatt rutiner for intern kunnskapsdeling om forskningssamarbeid med Kina.

Utdanning

Alle fakultet ved UiB, unntatt KMD, har ordinær studentutveksling med Kina. Siden 2017 har UiB hatt en økning i antall utreisende studenter som søker seg på utveksling til Kina.

Det er tatt initiativ til etablering av utdannings- og forskningssamarbeid med flere universiteter med fagprofiler som passer UiB, som kommer høyt på internasjonale rangeringer, og har emnetilbud på engelsk og derfor vurderes til å ha betydelig potensial som utvekslingsdestinasjon. UiB har hatt et vellykket og langsiktig samarbeid med Fudan University, en populær destinasjon blant utreisende studenter. I de senere årene har UiB opplevd at antall søkere per år overstiger antall tilgjengelige friplasser, har derfor satt i gang et arbeid med å øke antall tilgjengelige plasser på Fudan, og i Shanghai generelt, for UiB studenter.

SA forvalter de sentrale bilaterale avtalene om studentutveksling, og koordinerer opptak av UiB-studenter til sommerskolene arrangert av Nordisk senter ved Fudan University. UiB har

2015 -2021 ansvar for sekretariatet for senteret. Et studieadministrativt Kina-nettverk med representanter fra alle fakulteter og sentraladministrasjonen ble opprettet i 2019.

Kompetanseutvalgets arbeid

Som støtte til institusjonens arbeid med å realisere målene i handlingsplanen for Kina har UiB opprettet et Kompetanseutvalg av forskere som har forskningserfaring på samfunn, rettsforhold, økonomi, kultur og natur i Kina. Dette er blitt et svært viktig utvalg for UiB og utvalget har et helhetlig blikk for både muligheter og utfordringer i den akademiske samhandlingen med Kina. «Akademisk samarbeid med Kina har vært diskutert både i universitetsmedier og i nasjonale, toneangivende aviser. Det har vært reist spørsmål om hvorvidt norske universitet bør samhandle med kinesiske FOU institusjoner og i så fall under hvilke forutsetninger. Flere har pekt på en uheldig utvikling i Kina hvor universiteter blir underlagt stadig strengere kontroll, og mangler akademisk frihet. Kompetanseutvalget for Kinasamarbeid ved UiB har fulgt utviklingen av akademiske forhold i Kina tett, og råd gir både fagmiljø og ledelsen. Akademisk frihet for forskere er en forutsetning for samarbeid, også i Kina. Kompetanseutvalget bidrar med å styrke kunnskapen om viktige forhold som må ivaretas når man inngår samarbeid med forskningsmiljø i Kina, f.eks. knyttet til deling av data og rettighetsspørsmål, men også generelle kultur og samfunnsforståelse. Kompetanseutvalget har utarbeidet et refleksjonsdokument om samarbeid med kinesiske institusjoner. Dokumentet er vedlagt saken

UiB som kompetanseinstitusjon på Kina

UiB har startet arbeidet med å bli «en ettertraktet kompetanseinstitusjon på Kina». Når det gjelder kompetanse på samfunn og kulturforhold i Kina, er dette arbeidet igangsatt gjennom tildeling av, bl.a. en post doc stilling til Det humanistiske fakultet.

Målet omfatter også samarbeid med Bergen Næringsråd. Det juridiske fakultet har et samarbeid med Renmin University School of Law i felt som Chinese business Law og Chinese Commercial Law. Disse emnene kan være aktuelle for advokater og advokatfirma der studenter kan kombinere studier og praksis hos advokatkontor og bedrifter i Beijing og Shanghai. Dette spesialemnet som kan legges opp som et etter- og videreutdanningskurs for næringslivet i Bergen, der Bergen næringsråd, Bergen kommune, NHH og andre interessenter kan være med å gi innspill til innholdet i kurset. Det er behov for fortsatt å videreutvikle og forsterke innsatsen på denne del av handlingsplanen.

Utfordringer fremover

Spørsmålet er stilt hvor realistisk det i fremtiden vil være med mange reiser og høy aktivitet i Kina samarbeidet, og om hvordan UiB kan opprettholde og utvikle et samarbeid samtidig med at det innføres reiserestriksjoner med begrunnelse i globale klimamål. Reiserestriksjoner under den pågående korona-krisen viser oss utfordringer knyttet til internasjonalisering generelt som vi bør ta høyde for i fremtiden. Innenfor rammene av Handlingsplanen kan det være aktuelt å ta initiativ til å bygge en pilot for å utvikle nye digitale internasjonaliseringsformer med et lavere behov for reising og utvekslingsopphold, men som samtidig sikrer læringsutbytte for studentene og styrke et tettere samarbeid mellom forskere. Alternative utvekslings- og internasjonaliseringsformer i samarbeid med utvalgte kinesiske institusjoner bør utredes som et supplement til de regulære samarbeidsformer. Flere institutter kan være aktuelle for en slik pilot, bla. Institutt for fremmedspråk og Institutt for sammenliknende politikk.

Erfaringer som hittil er gjort i samarbeidet med kinesiske institusjoner understreker behovet for sterkere kompetent (språk, kultur, samfunn, erfaring fra samarbeid med kinesiske institusjoner) administrativ koordinering og støtte. Det er videre et behov for styrke støttefunksjonene knyttet til økt volum og kompleksitet i avtaleverk og rammeverk for samarbeidet, slik at UiB unngår kostbare opphold og forsinkelser i samarbeid og utveksling. UiB bør kartlegge administrative ressurser med sikte på hvilke funksjoner som krever styrking.

Under et felleskapittel i UiBs budsjett for 2020 har Universitetsstyret avsatt midler til tiltak som knytter seg bl.a. til handlingsplaner under UiBs strategi. For tiltak som er under oppstart eller ennå ikke er klare, kan denne fellesavsetningen sikre midler til tiltak som lanseres i løpet av 2020. De nylige utlyste såkornsmidlene for samarbeid med kinesiske institusjoner og midler til professor II, dekkes av denne avsetningen, og vil være relevant ved eventuell igangsetting og finansiering av enkelte av forslagene lansert nedenfor. Forslagene er justeringer av gjeldende plan og realiseres på denne måten innenfor Universitetsstyrets allerede vedtatte budsjettrammer.

Basert på innspill fra fakultet og fagmiljøene på UIB om videre oppfølging av handlingsplanen og styrket samarbeid tar hensyn til følgende forslag:

- Tydeligere retningslinjer for rekruttering av kinesiske studenter og det foreslås at Studieavdelingen legger frem til et konkret forslag til UU i løpet av 2020.

- UiB utvikler egne rekrutteringskampanjer særlig rettet mot kinesiske studenter. Dette kan gjøres i samarbeid med Diku, for eksempel under en «Study in Norway»-fane.
- Nye studentutvekslingsavtaler på fakultets- eller instituttnivå inngås etter nøye vurdering av kvaliteten og omfanget av lærestedets engelskspråklige tilbud.
- Gjennomføre et pilotprosjekt med sikte på å utvikle digitale internasjonaliseringsformer
- Oppbygging av økt administrativ kompetanse og kapasitet, bl.a. for, kontrakter og kompliserte rammeverk, rettighetsspørsmål og forskningsdata.

Avslutning

Handlingsplanen støtter godt opp om det målrettede arbeidet som drives frem i forskning og utdanning ved UiB. På utdanningssiden er det gjort raske og betydelige framskritt, med et stadig økende antall utreisende studenter som søker seg på utveksling til Kina. I tillegg er flere nye avtaler med kinesiske universiteter inngått, eller under inngåelse. På forskningssiden får samarbeid med kinesiske universiteter og institutter stadig større plass, og det er bygget opp et faglig samarbeid over tid som har lagt grunnlaget for ytterligere utvikling. Det er identifisert et behov for større muligheter for å søke eksterne midler til samarbeidsprosjekt med kinesiske institusjoner og forskere. Det er behov for at UiB styrker sin faglige realkompetanse på Kina.

Handlingsplanens plan og delmål ligger fast, men kan suppleres med nye tiltak og aktiviteter. Samarbeidsvolumet har økt, og vil øke fortsatt, og det vil være nødvendig for UiB å ha kompetanse og kapasitet til å rådgi egne forskere. Nye forslag er justeringer av gjeldende plan og realiseres innenfor allerede vedtatte budsjettammer.

Saken legges med dette for utvalget med følgende

forslag til vedtak:

Forskningsutvalget tok saken til orientering.

27.04.2020/Benedicte Løseth/ Bjørn Einar Aas

Vedlegg:

Samarbeid med kinesiske institusjoner –Kontekst og refleksjoner (Kompetanseutvalgets dokument)